

**NONII MARCELLI TIBURTICEN
SIS COMPENDIOSA DOCTRI
NA AD FILIUM DE PRO
PRIETATE SERMO
NVM.**

Senium est tedium, & odium, dictum a senectute, quod senes omnibus odio sint, et tædio. Cælius ephestione. tum in senectute hoc deputo miserimū sentire ea ætate, eū ipsum esse odiosum alteri. Nam ætatem malam senectutem ueteres dixerunt. Plautus menæchmis, Constitus sum senectute, onustum gero corpus, uires reliquere, ut ætas mala est merx. mala est ergo. Actus amphitryoe. An mala ætate manus male multari exemplis omnibus? Turpilius philopatro, miserum puto si etiam istuc ad malam ætatem accessit mali. Pacuuius peribœa. Parum est quod te ætas male habet, ni etiam hic ad malam ætatem adiungas cruciatum retenti. Afranius uopisco. Si possent homines delinquentis capi, omnes haberent nunc amatores anus. ætas, & corpus tenerum, & morigeratio. hæc sunt uenena formosarum mulierū. Mala ætas nulla delinquentia iuenit. Bonam ætatem quoq; diuinus adolescentiam, uel iuuentutem. Marcus Tul. de senectute, quod si ipsis uoluptatibus bona ætas fruitur, lubentius primum paruulis fruitur rebus. Nam prudētissime noster Maro diei partes primas, quasi eius ætatem puberem, meliorē dixit nouo libro. Nunc adeo melior quoniam pars acta diei est. Senium ipsum positum. Sic Titinnius ueliterna. Quod pestis senio, & uirga sefemet diebus emi gratant. Nouius gallinaria, opere, quæ actor, cantor, curjor, senium fonticum. Actus i xi uau oi uax. Mors amica subiigit, quod mihi est senium multo acerrimum. Pōponius præcone posteriore, Calue apportas nūctium nobis disparem, diuisum huic seni seniu, & metum. Lucretius satyr. lib. xy. In numero quorum nunc primus Trebellius multos Titos Luacos marcesabat febris, seniu uonius pus. Turpilius demuergo. Quia eni odio, ac senio mihi hæc sunt nuptiæ. Pacuuius pibæa. Meus, egestas, moxor, seniu, exiliumq; & senectus. Velitatio dicitur leuis contentio, dicta ex conuersione uelutum. Plautus asinaria, uerbis uelitationem fieri cōpendiolo. Idem menæchmis. Nescio quid uos uelitati estis inter uos duos. Turpilius lindia. Comperce uerbis uelitare, ad rē redi. Afranius priuigna. Interea uerba iactare, & labris inter se uelitari uelificariet. Cælius pūsimacho, interenti tamen. Toga dicta est a tegendo, & est toga (sicut in consuetudine habetur) uestimentum quo in foro amantur, cuius & Cicerō meminit in Catilinā, uelut amictos nō togis. Titinnius fulonibus, quæ iter decem annos nequisti unā togam detexere. Dicitur & te. tum. Titinnius gemina, syrus cum scorto constituit ire, cluuis ilico absurdi inbeo, iusticæ togæ ne sit copia, id est tecti. Tollere occidi. Lucretius. Adui quem febris una, atq; una axtia uni inquam hiatrus unus ponit tollere. Tollere mittere. Virg. ænei. lib. ij. Clamores simul horrendos ad sidera tollit. Tollere transferre. Virg. ænei. lib. ij. Vnius in miser exitum conuersa rulare. Tollere i ferre. Virg. geor. lib. ij. Tollentemq; minas, & sibila colla tumentem deijce. Tollere ē eleuare. Idem in. xi. Tollit se ad rectum quadrupes. Marcus Tul. philipicarum lib. xi. Vel in cælū nos, si fieri potuerit, huius meris nostris tollentus. Lucretius lib. xxvij. & fœdera tollent. Marcus Tul. in Hortensio. Nihil tamen esse, i quo se animus excellens tollat. Tollere ostendere, erigere. & tollere. Virg. ænei. lib. i. Cui mater media se tulit obuia sylua. Idem libro. yij.

Laborum prima tulit finem. Tollere occidere. Varro sexagesimo, nunc quis patrem decem annorum natus non modo tollet, nisi ueneno? Tollere ē & differe. Plautus poenulo, omnes ex tollo ex hoc die in alium diem. Tollere pati, sustinere. Virg. ænei. lib. ij. Iuuenemq; superbum seruitio enixæ tulimus. Et idem lib. xij. Non tulit instantem Phegeus, animusq; frementem. Terentius. Phormi. Ego te complures aduersum ingenium meū menses tuli. Marcus Tul. in uerrem. Diuinatione tuli grauius, & acerbe iudices. Idem de offi. lib. ij. Nisi enim multorum impunitates scelerum tulissem. Tenacia est perseverantia, & duritia. Ennius hectoris lytris, ducet quadrupedum iugo uitam dona in frena, & iugo ualida, quorum tenacia in frenari nimis. Tenacia parsimonia. Afranius priuigno. Vixisti durus, diffialis, tenax. Tempestas est turbo uentorum. Virgilius geor. lib. i. Quid tempestates autumnū, & sidera dicā? Tepestas tempus. Sal. iugurta, ea tempestate in exercitu nostro fuere complures noui, atq; ignobiles. Lucretius lib. xxvij. Iam qua tempestate uiuo certe sine ad me recipio. Pacuuius tucro. Quam te post multos habeo tempestatibus. Marcus Tul. de senectute. Cursus est certus ætatis, & una uia nature, quæq; simplex sua cuiq; partis ætatis tēpestiuitas ē data. Varro in eudæmonibus. Dum sermone canulam uariamus, interea timent bene tēpestate serena. Trepidare metuere. Virg. lib. ix. Dum trepidant ut hasta tægo per tempus utrumq;. Idem lib. ix. Trepidant immiso lumine manes. Lucretius lib. xxx. Sed quid ego hæc animo trepidante dicta profundo. Trepidare festinare. Virg. lib. ix. Ne trepidate meas tæcri defendere nauis. & Geor. lib. iij. tum trepidæ inter se cœunt, penisq; coruscant. Tangere ferire, commouere. Virg. lib. ix. Nec solos tangit Atridas iste dolor. Idem li. xij. Miseri te si qua parentis tangere cura potest oro. Mar. Tul. i frumentaria uerinarum, Nunquam tua me cura tuarum ue fortunarum cogitatio tangeret. & Lucr. Nec bene pro meritis capitur, nec tangitur ira. Tangere est contingere. Lucr. lib. i. Tangere enim & tangi, nisi corpus, nulla potest res. Terentius adelphis. Nūquā dū ego adero hic te tanget. Tangere inspicere. Lucretius. li. xxvi. Neq; prius, quam uenas hominis tetigit, ac præcordia. Tangere est arcuuenire. Turpilius Demetrio, at etiam ineptus meus mihi est iratus pater, quia se talento argenti tetigit, ueteri exemplo amanti. Idem leucidia. hoc quæro i gnoscere istuc solent necis minoris noxia seruum, si forte quasi alias res uini cauo. Lucret. li. xxx. Et musconis manu pscribere posset atacē. Pōponius a leonibus, at ego rustici tãgã urbanati nescio. Tangere cōtingere. Mar. Tul. i Verre actiōe secūda. Verres simul ac tetigit prouitã. Vir. lib. ix. fat fati, Veneriq; datū tetigere qđ arua fertilis Ausonia Troes. Triste crudele imite. Vir. ænei. li. ij. Illi mea tristia facta, degenerēq; neoptolemū narrare memēto. Lucret. li. xxx. Itaq; tuis senis factis, & dictis. triste ē mastū aut i fessū. Vir. i buco. tristis at ille tamē cātabitis Arcades iqt

10

20

30

40

50

60

quasi uolutim, uel uolubiliter. Plautus *asmaria*. Demã hercle iam de ordeo uolutim nibadi *zas*. Nouius *gallinaria*. O pestife ra pontica fera, trux uolubiloquentia. i. uolubilis locutio. Idẽ i *Macro*. Exulẽ dixi iturũ hominem i thuscos uolutim. Item *Lucilius satyrarum* lib. viij. Si omne iter euadit, stadiumq; acclie uolutim. Idem, uelle uolutim hic semper incepturus uidear. *Varro* triodite trifolio *τριποδίου*. Sed ut equus, qui ad uendendum est natus tamen hic traditur magistro doceat uolutim. *Pomponius* de *cama fillonis*, & ubi insilium in coeleatum equum leum ibi uolutim tortor. *Varro* a *gathone*, hæc postq; dixit, cædit citus celsus uolutim. Capulum dicitur quicquid aliquid intra se capit. Nam *Sarcophagum* idest sepulchrum capulum ueteres dici uolunt, quod corpora capiat. Plautus *asmaria* dicens de sene. *Perij misera*, ut osculatur carni fex capuli deus. Idem milite, quid ais tu? Ita ne tibi ego uideor oppido *acheruntius capularis*? Idẽ. capulo proximus. *Nouius pappo*, præterito, dum istos inuitaueris suffragatores pater prius in capulo, quam in caruli sella suspendis natis. *Lucilius Satyrarum* li. ij. Quem illi cum uidissent *Hortensius*, *Postumiusq;* ceteri item in capulo hunc non esse, aliumq; cubare. *Varro* *cosmophthoro* *τριποδοῦς κός μου*. Propter ciuam capulũ positũ nutritrix tradit pollinctori. Temulenta dicta est ebriosa, dicta a temeto, quod ẽ uinum, quod attentet. Plautus *aulularia*. quia temeti nihil allatum intelligo. Idem trucaulento, siue adeo caret temeto, tamen ab ingenio ẽ improbus. *Mar. Tul. de repu.* lib. iij. Ita magna habet uiam disciplina uere ciuidiã. carent temeto omnes mulieres. *Varro* & modus matula *τριποδίου*. Quis in omni uita helio *τριο* to olfacit temetum? Idem modio, tremodiam, amphoraq; eandem temeti a *caris* modium. *Cinædi* dicti sunt apud ueteres saltatores, uel pantomimi *ἀπὸ τοῦ κινῆναι τὸ σῶμα*. Plautus *aulularia*, ita fistibus sum mollior magis, quam ullus cinædus. Idem milite tum ad saltandum non cinædus magis usq; saltatur, quam ego. Idem *Sticho*, *lepidam*, & suauem cantionem aliquam occipito cinædicam, idest quæ ad saltandum mouere possit. *Lucilius satyr* libro prio. Stulte saltatũ te iteruenisse cinædos. *Varro* *ἄνθρωπος κίονος*. Merentis ut quietus, ac demissior probandus. *ἄξιός ἐστιν ἡρωϊκός, ἰονίος κίονος*. Exeratum dicitur fatigatum dictum ab exercatio. *Sallustius* in *ingurtino bello*. *Nabdalsa* exercito corpore. Plautus *bacchidibus*. quæ sodalem, atq; me exeratos habet. *Lucretius* libro secundo conalijs & dissidijs exerata crebris. *Afranius* suspecta ita, ut huic ero adolescenti cui suspirium tradidit, qui me est animi exeratus. *Virgilius* libro tertio. Natẽ illiacis exerceat fatis. Tenus est laqueus dictus a tendicula. Plautus *bacchidibus*. Nũc ab *transenna* hic tardus *lumbicum* petir, pendebit hodie pulchre, ita intendi tenus. Illicere est proprie illaqueare. *Nouius lycargo*. *Alis* sublime alios saltus illicite, ubi bi pedes uolucres lino linquant lumina. *Pellices* a *græco* uocabulo significantiam sapienter inflexam putant quasi pellex, hoc est *παλανή* quod si hæc non est uana compositio hominis, coniugis uideri potest. Caluiter dictum ẽ frustratur, tractum a *caluis* mimus, quod sine omnibus frustratur. Plautus *castina*. Nam ubi domi sola sum, sopor manus caluitur. *Pacuius* me do. Sentio pater te uocis calui similitudine, sed quid conspicio? Num me lactans caluitur ætas? *Actus* *euryface*, sed memet caluor, uos istum ut iussi *ocytus* abstrahite. *Lucilius satyrarum* libro. xij. Sed non capito inquit eum & si caluitur ergo fur dominum. *Pacuius* diloreste, me caluitur suspicio, hoc est illud, quod fore occulte oeax prædixit. *Sallustius* *historiarum* libro tertio. Contra ille caluiratus. Frigere est & frigitare, & feritinare suffilire cum sono uel erigi, & exatari, quod quæcunq; frigitur, uel fri-

gent nimo calore, uel frigore cum sono sussum suffiliunt. Plautus *castina*. Nam quid frigitur? quid istuc tam aspide capis? *Varro* *uirgula diuina*, & pullos peperit *fritinienfens*. Idẽ *ἄνθρωπος κίονος*. Sæpe totius theatri tibijs crebro flectẽdo comutare mentes, frigi animos eorum. Deslacare est atterere, tractũ a uestibus sine flacco. Plautus *castina*, *perij*, flacco habebit iam illic homo lumbos meos. Depexum dictum est lacratum. *Ter. heautonnu. ne* (si uiuo) adeo exornatum dabo, adeo depexum, usq; dum uiuat, meminerit semper mei. Sartores dicti non solum a *sarciendo*, uerum etiam a *sarriendo*. Plautus *capitius*, *sartor*, *satorq;* scelerũ, & *missor maxime*, & i subsequẽtib; aperuit, oacatorem prius debebas dicere. Nam semper oacant priusquam sarrunt *rustici*. *Varro* *uinalibus* *τριποδίου* *ἀποδοῦσιν*. Nec enim sic uide utrum mercedem accipit is, qui meæ uenit segetes ut sarrat, an ego ab illo, sic ego centissim sartor, si tu plus laboras, quam ego do. Nautæ est aqua de corijs, uel quod est uerius aqua de senina, dicta a *nautis*. Plautus *curculione*. Nam omnium unguentum odor præ tuo nautæ est. Idem *asmaria*. Nautæam bibere malim, si necesse sit, quam illam oscularier. *Tricæ* sunt impedimenta, & *implicationes*, & *intricare* impedire morari, dictæ quasi *tricæ*, quod pullos *gallinacos* inuoluant & impediunt capilli pedibus implicati. Plautus *curculione*, quod argentum tu mihi quasi *tricitis* narras? Idẽ *epidico*, aliqua ope exoluam exiabor, aliqua inde ex impedimentis liberabor. *Lucilius satyrarum* libro. xi. Nec mihi amore hoc opus nec *tricone* uadato. *Turpilius* demirgo, iudicia, litres, turbas, tricæ, contentio nne maxumas. *Afranius* epistola. Ita intricauit huius hanc rẽ temeritas. *Varro* *κίονος κίονος*. Putas eos non citius *tricitas* *atellanas*, quam id extricatoros. Caperare ẽ rugis frontem cõtrahere, & asperare, tractũ a *capro* u frontibus crispis *Plau. epidico*, qd illud ẽ, qd illi caperat frons seueritudine? *Varro* *eumenidibus*. qd mihi caperatã tuã frontẽ strobile omittis? *Ex amussim* dicitur ex aminate ad regulam, uel coagmentum. est enim amussis regula *fabrorũ*, qua architecti opus probat, & rubricat illinunt. Plautus *amphi*. si uera hæc loquitur, hæc ex amussim est optima. Idem milite. Inest in hoc enussitate sua sibi ingenua idoles, idest ex aminate. Idem *menechmis*, ut hanc rem uobis ex amussim disputem. *Varro* *κίονος κίονος*. Quare si diu gens est *adamussim*, per me licet affimas teneo. Idem *δίκων*. Idem quæstionum *Plautinarum* lib. ij. amussis est æquamentum *leuogrum*, & est apud *fibros* tabula quædam, qua utuntur ad saxa coequanda. *Mutius* *onomatopœa* est incerta uocis, quasi *mutiguis*. Nam *mutus* sonus est proprie, qui intellectu non habet. *Nouius lycargo*. Duce eod cum argenti linguis *mutus* quadrupedes. *Actus* in *κίονος κίονος*. Item ad *mœsitiam* *mutuam* *infantium* *quadrupedum*. *Dispenner* est expandere tractum a *pennis*, & uolatu *auium*. Plautus *milite*, ubi lubet *dispenner* hominem diuersum, & distendite. *Focula* dicta sunt nutrimenta, unde & *foculare* dicitur ut fouere. Plautus *persa*. Ad ædes nam iam intus uentris fumant focula. *Bardum* est in præpostera, & ingenio tardum. Nam *græci* *βάρδος* tardos dicebant. *Homerus* *iliados* *βάρδος* μὲν γὰρ οἰσάν καλλιτρίχες ἰπποῖσι ἡνίοσος δ' ἦν ἄν τὸς ἐλαυρὸν ἢ ἄρμ' ἐπιζῶνι. Plautus *persa*. *Nimis* tandem equidem pro *barda*, & pro *rustica* reor habitam esse abs te. *Illex*, & *exlex* est qui sine lege uiuit. Plautus *persa*. *Impure*, *inhoneste*, *iniurie*, *illex*. *Lucil. satyrarum*. ij. Non dico uincat licet & uagus exulet erret *exlex*. *Varro* in *κίονος κίονος*. Postreõ quæro parebis legibus an nõ? An ne *exlex* solus uiuit? *Lucilius* lib. xxx. Accipiunt leges *populus* quibus legibus *exlex*. *Cælius* *ἀρπαζόμενῃ*. quid narras *barbere*

barbare cum indomitis moribus illiterate illex es. Sifenna lib. iij. Armis equis comitatibus nos magis iuuerunt exleges, quam honoris dignos putabitis. Mar. Tul. pro Cluentio. Non quo illi, aut exlegem ullam, aut causam pecunie publicae contemptam, atque abiectam putarunt. Lurcones dicti sunt à Lurcando. Lurcare est cum auuiditate cibum sumere. Lucilius satyrarum lib. ij. Nam quid Mutio subiectoq; huic opus signo, ut Lurcaretur lardum, et carnaria fartim parum conficeret. Pomponius, syris lapatum nullum uescebatur, lardum lurcabat lubens. Plautus persa, perenni ferue lurco, edax, furax, fugax. Lucilius satyr. lib. v. Uiuite lurcones comedones uiuite uentres. Varro Eumenidibus, contra cum psalteria, et cum flora lurcare ad strepis. Toral, et torialum stragulum est. Varro de uita populi Ro. lib. i. quod frontem lecticæ struebant, ex ea herba torta torum appellatum. hoc quod inicitur et nunc Toral dicitur, lecticam qui inuoluebant se gestria appellabant. Concenturiare est colligere, dictum à centurijs, quæ ad suffragia conueniebant. Plautus pseudulo, concenturio in corde sycophantias. Ter. phor. Ego in insidijs hic ero succenturiatus, siquid deficiet. Finitores dicebantur, quos nunc a gri mensores diuani dicti quod fines diuiderent. Plautus penulo eius nunc regionis limites, confinia determinabo, eius rei ego sum factus finitor. Passum est proprie rugosum, uel siccum. Plautus Stichus. in portum uento secundo uelo passo peruenit. i. laxo, et rugoso. unde et una passa dicta est, quod sit rugis implicata. Plautus penulo. Siqui de aestu mecum futurus pro una passa pensili. Lucilius satyrarum lib. iij. Rugosi, passiq; senes eadem omnia querunt. Ex pes dicitur sine spe. Accius eurysæ. Ille orbus ex pes liberum. Idem medea, exuli inter hostes ex pes, ex pers de feruis uagus. Exules dicuntur extra solium. Virgil. geor. lib. iij. longe q; ignotis exulat oris, et in consequentibus, et tabula aspectans regnis excessit auitis. Vestifici appellabantur uestium custodes ferui, quod frequenti diligentia uestes inspiciant. Plautus trinummo. Nox datur ducitur familia tota uestifici, unctor, auri custos. Afranius uopisco. Noui non inscituram ancillulam uestere, et uestificam, quod uestem spiciat. Varro Pappo. Aut indigentiam Nasturium non ne uides in eo dici quod nasum torqueat, uestificam quod uestem spiciat? Supplare est inuolare, uel rapere à pilorum rapit. unde et furtum passi compilati dicuntur. Plautus truocento. Hæc cum uideo fieri suffuror supילו, de præda prædam capio. Cælius nauclero supilatam esse eum, atque ornamenta omnia. Pomponius sarcularia. Alteram apporuat, prodigit, patrem supilat semper. Haustra proprie dicuntur rotarum cadi ab hauriendo sicuti græce ἀρτία. Lucreti. libro. y. Ut flumios uersare rotas, atque haustra uidemus.

Veterina animalia dicuntur omnia quæ uehere aliquid possunt. Lucretius lib. y. et genus omne quod est ueterino semine partum. Idem, Torde homine ueterino semine quorum. Crepera res proprie dicitur dubia, unde et crepusculum dicitur lux dubia, et senes decrepiti dicti in dubio uitæ constituti. Creperum bellum anceps, et dubium. Lucreti. libro. y. Exæquatq; sūt creperi certamina belli. Accius phoenissis. quæ ego cuncta eē fluxa in mea re crepera comperi. Idem telepho. Nunc tu in re crepera tua quid capias consilij uide. Lucilius satyrarum lib. y. Salute soli mihi in magno maxore, tristitia in summo crepera iuuentus salutis. Pacuuius duloreste. Non uetet animum ægritudine in re crepera confici. Plautus Asinaria. Qui quidem cum filio poterat unā, atq; unā amicum ductitet decrepitus senex. Varro mysterijs. Prisca horrida silent ora clæ crepera in nemoribus. Auernus lacus icairo appellatus est, quia est odor eius aubus infestissimus. huius rei mani-

stator est Lucretius li. yi. Principio quædam auerna uocantur nomina id à re imposita, quia sunt aubus contraria cunctis. Vnde et Virgil. lib. yi. Inde ubi uenere ad fauces graue olentis auerni, tollunt se Celeses. et postea in eo libro. Quam super haud ullæ poterant impune uolantes Tendere iter pennis, talis sese halitus atris Fauibus effundens supera ad conuexa ferebat. Vitulantes ueteres gaudentes dixerunt, dictum à bonæ uitæ modo. sicuti qui nunc est in summa lætitia uiuere eum diuanius. 10 Nouius lycargo. ut in uenatu uitulantis ex suis locis nos mittant panis decoratus feris. Extorris dicitur extra terram, uel extra terminos. Accius eurysæ. Nunc per terras uagus extorris regno exturbatus mari. Turpilus lemnijs, neq; durare possunt, ita huius inscitia, atq; dementia extorrem facit. Sallustius lugurto bello. Sicuti uidetis extorrem patria, domo inopem, et coopertum miserijs efficit. Virgil. æn. lib. iij. Finibus extorris complexu anulus Iuli. Enoda significat explana, et quæ sit proprietatis manifestum est, hoc est nodis exolue. Accius eurysæ. Tu autem quod quæro enoda, et qui sis explicat. 10 Idem Alpheisibæa. Quid tam obscuri dicunt? Est tam ne inenodabile? Ennius telepho. Verum quorum liberi læto dati sunt in bello, non lubenter hæc enodari audiunt. Turpilus demetrio, ab initio ut res sit gesta enoda mihi. Pacuuius peribæa, Gnato ordinem omnem ut dederit, enodat patri. Mar. Tul. de finibus bonorum, et malorum lib. y. hæc igitur nobis explicanda sint, sed si enodatus uos ignoscetis eius ætati. Varro de uita populi Roma. lib. i. Neq; ut singulis rebus diutius moremur, ut dixi, atque enodare subtilius uelimus. Grummus dicitur agger à congerie dictus. Accius anomao. quæcunq; insiter à grunnum, aut præcisum iugum. Torris dicitur fax. unde et torridare dicitur comburere. Accius menalippo. Regina erit tempus, cum hic torris, quem amburi uides. Idem melega gro. Eum suum uitæ finem, ac fati internetiõem fore Melega gro, cum torris esset interfectus flammeus. Expectorare est extra pectus eijcere. Accius phoenissis, Incusant ultro à fortuna, opibusq; omnibus desertum, abiectum, afflictum ex animo expectorât. Idem Epigono. eloquere proprie, ac pauorem hunc meum expectora. Cicero de Oratore lib. iij. Tum pauor sapientiam omnem mihi ex animato expectorat. Extispices proprie haurispices dicti sunt, quod exta spiciant. Accius Medea, primapio extispicium ex prodigijs congruens ars te arguit. Varro sarrano περί ἀρχαίων. te Consulem mihi pelum cedere subsillio. et hostia, sed extispicia disputanti relinquo. Lactare est inducere, uel mulcere, uellere, decipere. Accius Medea. Ni si ut astru ingenium. lingua laudem, et dictis lactem lenibus. Pacuuius Iliona. Ne porro te error, qui nunc lactat maceret. Cælius hypobolimæo. Mea rastraria, quod prolubium, quæ uoluptas, quæ te lactat largitas? Accius Alcmeone. Tãta, ut frustrado lactis uanã protrahis. Varro. ὄνος πρὸς ἀύρα. quibus suam delectet et ipse amissiam, et auuiditatem speribus lactet suis. Cicero Tusculanarum lib. iij. Maleuolentia lactans malo alieno delectatio, iactatio, et similia. Succussare est sursum frequenter excutere. Accius philocteta. Agite, ac uulnus nec succussit gressus. caute ingredimini. Lucilius satyrarum lib. iij. Succussatoris tardi, rariq; Caballi. Idem lib. xy. Campanus sonipes succussor nullus sequetur. Strena dicta est à stremitate. Pomponius pectoribus. Asside siqua uentura est alia strenas strenas. Adulato est blandimentum proprie cinum, quod et ad homines tractum consuetudine est. Mar. Tul. lib. de natura deorum. ij. Canum uero tam. Idem de officijs lib. i. Cauendum est ne assentatoribus patreficiamus auers, ne ue adulari nos sinamus. Lucreti. Canis uocis adulat. Accius prome-

theo. Tui mei uolans pinnata cauda nostrum adulat sanguinem. Manducanes, qui manduca dicti sunt, et mandones edaces. Pomponius pictoribus, magnus manducis Camillus, Cante-rius. Lucretius, atque omnes mandonum gulae. Varro bimargo. Magna ut tremiscat Roma, et magna mandonum gulae. Seneca significat senex. Pomponius pictoribus. Pappus hic in medio habitat senia, non se canna, et idem praecone posteriore. Sed me exercet senia nequam, neque illo quid faciam scio. Gradarius est molli gradu, et sine succussatura nitens. Lucretius saty-rarum lib. xiiij. Ipse equus non formosus, gradarius optimus uictor. Varro modio. An qui gradu totuliti te melius, quam tu te molliter uectus, cito relinquat. Ex dorsuare dorso nuda-re. Plautus aulularia. Tu Maecio congruum murenam ex dor-sua quantum potes. Delirare est de recto recedere. Lira au-tem est fossa recta, quae contra a gyros tuedos ducitur, et in quam uligo terra de currat. Pomponius prostibulo. Iam ne abierunt, iam non undunt, iam ne ego sum in tuto satis, num quis hic res-sistit, qui non dum labeas litaris mihi? id est confoderit. Lucretius lib. xxvi. Quia propter deliro, et cupidi officium fungor ru-berum. Plautus amphitryone, delirat uxor. Centuriatum di-ctum est abundanter, et copiose a centurijs, quae suffragium in comitijs ferebant. Pomponius prostibulo. Continuo ad te cen-turiatum current, qui panem petent. Rumen dicitur locus in-uentre, quo abus sumitur, et unde redditur, unde et rumina-re dicitur. Pomponius prostibulo. Ego rumorem parui facio, dum sit rumen qui impleam. Rudus sterco, quod raditur. Lucius saty-rarum lib. xi. uiam struedam, et iaciendum huc ag-grent, et id genus rudus. Rutrum dicitur est a radendo. Pomponius Pannuceatis. Sarcolum hinc illo profectus illum redisti rutrum. Lucretius saty-rarum. yij. Frumentarius est mo-dium hic se oim, atque et rutellum unum affert. Varro μαρ-γίπαι περι ἀρχῆς, cui ceter die nos lemmatos logos antipa-tri stoica filius rutro caput displanat. Nebulones, et tene-briones dicti sunt, quia mendacis, et astucis suis nebulam quandam, et tenebras obijciunt, aut quibus ad fugam fugiti-uis, et furta haec erant accommodata, et utilia. Pomponius pannuceatis, quid dedi nebuloni, quem pertesum pauperem. Lucretius saty-rarum lib. xiiij. Publius Pannus mihi Turbita-nus quae stor hibera in terra fuit lucifugus nebulo id genus sa-ne. Idem lib. xx. Nugator quidam, ac nebulo sit maximus mul-to. Afranius in epistola. huc uenit fugies tenebrionem tyrium. Varro papiapape περι ἰγκωμιών. Si et accusator, et reus erunt tenebriones, uterque utrunque uisuperato. Quod Ho-merus confirmat. ἰλιάδος. ὃ ἐστὶ δρισο κορυφῆσι νότος κα-πέχων δὲ μίχλην, ποιμῆσι ὄντι φίλην, κατέπιθ δὲ τὴ νυκτὸς ἀμύ-ρω. Varro ἄροντος διδασκάλου, Manius Curius Consul in Capitolio, cum delectum haberet, nec citatus in tribu eius respondisset, uendit tenebrionem. Truam ueteres a Teren-do, quam nos diminutiuo Trullam dicimus, appellari uolue-runt. Pomponius pannuceatis. Mulier ubi aspexit tam mirifi-ce titulatam truam. Titinnius Setina. Sapietia Cocus magnus abemum quando feruit palo consuta truam. Euannetur di-ctum est uentiletur, uel moueatur a uanno, in qua legumina ue-tilantur. Pomponius Pannuceatis. Dixi ego illud futurum in prima ualua est, uix haeret misera, euannetur, et mea ocyus opera ut fiat, fecero. Lucretius saty-rarum lib. yij. Hunc molere illa uitem ut frumentum uannere tum uis. Idem lib. xi. Cursauit ut si frumentum clunibus uannat. Varro de re rustica lib. i. ut quod leuissimum est in eo, atque appellatur acis euannatur foras extra aream. Vafrum est calidum, et quasi ualde afrum, et vbanum. Pomponius praecone posteriore. Terygu-uarium, linguam uafram. Mar. Tul. de repu. lib. iij. Non sunt

in disputando uafri, non ueteratores, non malitiosi. Afranius diuortio. Qui coner noctu clanculum brusire dotem, ne remittat uafre honeste, ut latites, et nos laudas diuortio. Particulo-nes dicti sunt coheredes, quod partes patrimonij sumant. Po-ponius praecone posteriore. Age modo singari particulones producam tibi. Clepere est furari, tractum a κλέπω uer-bo graeco. Acus epigone, ea quam ut hoc causa, ut nequis no-stra auribus uerba cleperet. Plautus pseudulo. Rape, Clepe, harpagi. Mar. Tul. de repu. lib. iij. Non modo ut sparta ra-pere ubi pueri, et clepere discunt. Idem de natura deorum libro. iij. Agnum inter pecudes aurea clarum coma quendam thyeften clepere ausum esse e' regia. Pacuius hermiona, Ser-monem hic nostrum ex occulto clepit quantum intelligo. Var-ro octagesimo. si se quae opificio non prouiter clepere. Corpo-rare est interficere, et quasi corpus solum sine anima relin-queere. Ennius Andromeda. Corpus contemplat, unde corpora-ret uulnere. Acus sarcosus uel Tropeo lib. i. Corpora-re abs tergo eo ausus. Circus dicitur omnis ambitus, uel gy-rus. cuius diminutiuum est circulus. Acus Andromeda, Quot Luna circulos annuos institit. Medicinam dicimus et uenenū tractū a graecis, qui uenenū φάρμακον appellat. Ac-cus phoenissis. Si uenis sterilis esse illius opae est medicina autu-mas. Cernuus dicitur proprie inclinatus, quasi quod terrā co-nat. Lucretius saty-rarum lib. iij. Cernuus exanimo plantae eo-ue sit honestas. Vir. li. x. Eiectus; iacuit cernuus armo. Lucius saty-r. li. xxvij. Modo sarsum modo deorsum tanquam co-lus cernui. Varro de uita populi Ro. li. i. Etiam pellers bubulas oleo perfusus percurrabant, ubique cernuabant. A quo ille uer-sus uetus est in carminibus sibi pastores ludos faciunt cernui co-sualia. Strictura dicitur proprie scintilla, quae de ferro feruenti exerunt, quod aut stricte emittantur. id est celeriter, aut oculos sui fulgore perstringunt. Virg. li. yij. Stricturae chaly-bum, et fornacibus ignis anhelat. Lucretius saty-rarum li. iij. crebra ut scintilla in stricturis, quod genus olim feruenti fer-ro. Quiritare est clamare tractum ab ijs, qui quiritas in-uocat. Lucretius saty-rarum li. yj. haec inquam rudet e' rostris, atque heululauit concursans ueluti anearius, claratque quiritans. Nigidius commento grammaticae, clamat quiritatum. Cari-es est uentitas, uel putrilago. Vnde atricium ueteres dixerunt. Lucretius saty-rarum lib. yij. Ne auriculam obsidat caries, ne uermiculi; Turpilus leucadia, Ciperi uident ut ofcalatur ca-riem, num illum illec pudet. Afranius priuigno. Nemo uiuit carie cariosior. Virg. mulieres dicuntur uirorum appeten-tes, uel luxuriosae. Lucretius saty-rarum lib. yij. dixi ad princi-piu uenio, uelulam, atque uiroram uxorem cadam, potius quae castrem egomet me. Afranius diuortio. Viglans, ac solers sic-ca, sana, sobria, uirgosa non sum, et si sum non desunt mihi qui ultro dent, aetas integra est, forma satis. Capronae dicuntur coma, quae ante frontem sunt, quasi a capite pronae. Lucretius sa-ty-rarum lib. yij. Aptari caput atque comas fruitare capronas altas frontibus immissas, ut mos fuit illis. Cerebrosi dican-tur ad insaniam faeles, quibus frequenter cerebrum mouea-tur. Lucretius saty-rarum lib. xy. Te primum cum istis isanum homines, et cerebrosum. Gliscit est congelascit, et colligitur uel crescit, uel ignescit. Turpilus philopatru. Cum te saluum uideo, ut uolui glisco gaudio. Acus aeneadis. Dissumma tibi perduellum est. Quorum aut quibus se a partibus gliscunt. Pacuius peribaea. Sed ne scio quidnam est animi, horrescit, et gliscit gaudium. Sallustius historiarum lib. iij. Neque iam susti-neri poterat immensum aucto mari, et uento gliscente. Virgil. lib. xij. Haud secus accenso gliscit uolentia Turno. Mar. Tul. in Hortensio, ad iuuenilem libidinem copia uoluptatum gliscit

illa, ut ignis oleo. Plautus Asinaria. Tempus est subducere hic me pulchre, hoc gliscat praelium. Postomis dicitur ferrum, quod ad cobibendum equorum tenaciam naribus, uel mor sui imponitur, graece ἀρό τοῦ σέματος. Lualius satyrorum lib. xy. Truleus postomis de huic ingens de naribus pendet. Tricones morosi, & ad reddendum duri. Lualius satyrorum li. xi. Lual. Cotta senex Crassi pater huius pacem magnus fuit Triconum Marius, soluere nulli lentus. i. facilius. Sagae mulieres dicuntur faeminae ad libidinem uirorum indagatrices. unde & sagaces canes dicuntur ferarum, uel animalium quaesitores. Lualius satyrorum lib. yij. Aetatem, & faciem, ut sagae, & bona conalatrix. Turpilium Bethonibus. Non ago hoc praesentem preno conductam, ut uulgo solent. Lapidem significat obdurefacit, & lapidem facit. Pacuuius periboea. Lapidem corueta, erumma corpus conficit. Munes apud ueteres dicebantur non a largitione, quae ignota erat, sed consentientes ad ea, quae amici uelint. Pacuuius dulcoreste. Animum quae tum largitio multis ignota erat, munificus nemo putabatur, nisi pariter uolens. Lualius lib. xxij. Munificus, munesque; amicus nostris uideatur uiri. Petulantia dicta est a petendo. Mar. Tul. de repu. lib. iij. Itaque a petendo petulantia, a prociando id est poscendo prociatas nominata est. Calendarum uocabulum proprium Varro complexus est de uita populi Roma. lib. i. Itaque Calendis calabannur, id est uocabantur, & ab eo Calenda appellata, quod est tractum a graecis, qui καλῆν uocare dixerunt. Consulium, & praetorium proprietates, quod consulant, & praerant populis auctoritate Varronis ostenditur de uita populi Roma. lib. ij. Quod idem dicebantur consules, & praetores, quod praerent populo praetores, quod consulerent senatus consules. Prociatas a prociando, id est poscendo dicitur. unde & proci dicti sunt matrimoniorum appetitores. Mar. Tul. de repu. lib. iij. A prociando, id est poscendo prociatas nominata est. Terere. Ecyra. Maligna multo, & magis prociata facta ilico est. Luuius Aegistho. quoniam quod parere uos maiestas mea prociat, toleratis, templo hanc deducatis. Ignominia est nominis nota. Mar. Tul. de repu. li. iij. Censoris iudicium nihil ferre dā nato offerret nisi rubore. Itaque, ut omnes ea iudicatio uersatur, tantummodo in homine animaduersio illa ignominia dicta est. Lualius satyrorum li. xxix. Apolost nomen, qui te antequis non sinet delitijs maculam, atque ignominiam imponere. Fidei proprietatem exemplo manifestauit Mar. Tul. de repu. lib. iij. Fides enim nomen ipsum mihi uideatur habere, cum fit, quod dicitur. Portitores dicuntur telonarij, qui portum obidentes omnia sciscitarentur, ut ex eo uectigal accipiant. Mar. Tul. de repu. lib. iij. Nolo enim eundem populum Imperatorem, & portitorem esse terrarum. Optimum autem & in priuatis familijs, & in Repu. uectigal ducere esse parsimonia. Plautus menaechmis. Portitorem domum duxit. Ita mihi necesse est eloqui. quicquid egi, atque ago. Mar. Tul. de officijs. Primum improbantur ij quae stus, qui in odia hominum incurrunt, ut portitorum, ut faeneratorum. Teren. phormione. sed epistolam ab eo allatam esse audiui, modo & ad portitorem esse delatam. Plautus Asinaria. Ego pol illum portitorem priuabo portitorio. Virg. lib. yi. Portitor ille Charon. Varro mysterijs. Aes de fraud. esse cauonem, bonam luto obleuisse, tum portitores ara inducere. Seditiois proprietates a Marco Tul. manifesta est lib. de repu. yi. Eaque dissensione ciuium, quod seorsum eunt alij ad alios, seditio dicitur. Hamotus, piscatores ab hamis Varro in bimarco uoluit appellari, cohortis coorum, atque hamotatum, uel hamumque. Valgum est proprie intortum. Nouius militibus Pometnensibus. Valgus ueterinosus, genibus magis, talis turgidis. Vatrax, & uatricosus pedibus uitiosis.

Lualius lib. xxij. ut si progeniem antiquam, qua est maximus quintus uatros, qua uatrosus uatros. Catax dicitur, quem nunc axonem uocant. Lualius satyrorum lib. ij. Hostilibus contra pestem, perniciamque; astax, quam & Manlius nobis. Silones supercalijs prominentibus dicti significatione manifestata. Varro πρώτιστον Nonne non unum scribunt esse grandibus supercalijs silonem quadratum, quod silenus hirsutus supercalijs fingeretur. Brona sunt productore, & dentibus prominentibus. Lualius satyrorum libro. iij. Bronas nouit lanuis dente aduerso emmulo. hic est rhinoceros. Compernes dicuntur longis pedibus. Lualius satyrorum lib. xyij. Nunc Censēs καλλιπλόκαμον καλλιόρουρον. Illa non licitum esse ueterum aquae etiam ingrana tangere mammas compernem, aut uaram fuisse Amphitryonis coniugem Alcmena, atque alias Ledam ipsam denique nolo dicere. Tute uide, atque dissyllabon dilige quod uis τὴν ἀπαιτέραν. aliqua rem insignem habuisse uerrucam ne unum dictum dentem emmulum unum. Vari dicuntur obtortis plantis. Lualius satyrorum lib. xyij. Compernem, aut uaram fuisse Amphitryonis coniugem. Nam & uarices inde dicuntur uenae in suris inflexae, uel obtortae. Varro epistola ad Varronem. Nam si tuam rhedam non habuissim, haberem uarices. Lingulae dicuntur uerbofi. Varro Papiapapae περί ἐγκωμίων. quare residē; lingulae obtrectatores tui iam nunc murmurantes dicunt μωμῖσται τῆς μόνῃ καὶ μωμῖσται. Plautus cassina lingulae est, nam nunquam tacet. Rabulae litigiosi a Rabie dicti. Varro Papiapapae περί ἐγκωμίων. Ille ales gallus, qui suscitabat, ait, harum musarū scriptores, an hic quia gregem rabularum? Ebullire est feruescere dictum a bullis. Cicero thusculanarum lib. iij. Qui si uirtutes ebullire uolunt, & sapientias nihil aliud dicent, nisi eam uim qua fiant uestrae uoluptates, quas supra dixi. Rapones a rapiendo dicti. Varro Papiapapae περί ἐγκωμίων. Praetor noster eripuit mihi pecuniam, de ea questum ad annum ueniam ad nouum magistratum, cum hic rapo umbrā quoque spei deuorasset. Strabones sunt, quos Strabos nunc dicimus. Varro flexabilis περί ἐπαρχίων. Multi enim, qui limina intrarunt, inter gregis oculos strabones sunt facti. habet quiddam enim ἐλασικὸν prouincialis formosula uxor. Lualius lib. xxij. Nulli me inuidere non strabonem fieri saepius delitijs meistorum. Exterminatum est extra terminos missum. Lualius li. xxix. Non rediret ad se atque illam exterminare miseram. Mar. Tul. de officijs li. iij. Atque hoc omne genus pestiferum, atque impium ex hominum communitate exterminandum est. Exodium est finis a graeco tractum, quasi ἐξω τῆς ὁδοῦ. id est extra uiam. Varro ἐκαστόμβη περί θυσιῶν. Cum in uinculis publicis esset, & iam bibisset κώνιον in exodium uita. Idem ἴως πότι περί ὀρων. Vita cursum ut cognoscere possem, & quae seruitutis, & libertatis ab origine ad exodium ductae. Idem τὰ πῦρ μὴ πτοῦ Quod caeperas modo in uia narra re, ut ad exodium ductas. Putus dictus est a putando. Plautus pseudulo. Purus putus est ipse. Varro ἐκαστόμβη περί θυσιῶν. Mea igitur hecatombe pura, & pota. Idem prometheo Chrysoandalos uocat sibi amiculum de lacte, & ceram tarentinam quam apes mulesiae coegerint ex omnibus floribus libantes sine osse, & neruis sine pelle, sine pilis, puram putam, proceram, candidam, teneram, formosam. Nam & ratione ea causa putari dictae sunt, quones ex his fraudis, aut falli, aut mendacij, aut iniqui aliquid separatur, & ipsum, namque dubitantes cum dicimus nos in rebus incertis, & obscuris falsis opinionibus nos fieri ambiguos. Compedes non a pedibus dictae, sed ab impedimento. Varro prometheo lib. i. Ego infelix

non queam vim propulsare, atque inimicum oculo ne quenquam sæpe eratas manus compedet, conor reuellere. Idem flexabulis περιεπαρχίω. Domo exeo intro, et pedes corrigis compedio. Idem parmenone, lepiscali timentes hoc quadragulū dedit Diana rete nexile archia suis cū fugā, linteāq; cōpedā. Idē sefquillisse. Quōd cū ire uellemus, obuius flare ubi corpori arinas compedes i positas uideo. Fulgura dicuntur cōruscationes à fulgure. Varro περιεπαρχίω cognitio enī tonitruum fulget, et tonitruum fulguris à fulmine orta. Coagululum à coagendo, quod est colligendo. Varro est modus matule περιεπαρχίω. Cui nihil iucundius quisquam uiuit, hoc ægritudinem ad medendam inuenerunt, hoc hilaritatis dulce seminarium, hoc continet coagululum conuiuia. Mulierosi dicti sunt mulierum appetentes. Afranius uopiscō. Homo mulierosus confert meliā alio. Flagriones dicti sunt serui, quod flagris subiecti sint. ut Verberones à uerberibus. Afranius uopiscō, tu flagrionibus priuigno iucunditatis plus inest in te mihi, quā in commercatis conquisitæ edulibus. Merenda dicitur abus, qui post meridiem datur. Afranius fratris, iterum merendam occorro caute cum ueni inuat. Pedetentim, et pede pressim dictum est caute, quasi lenta, et tarda itione. Mar. Tul. de officijs lib. i. sin minus sensim erit pedetentimq; sciendum. Idem Verrens actione secunda, quæ tamen à me pedetentim, cauteq; dicitur. Lucretius li. xxij. Ille contra omnia inter plures sensim, et pedetentim foris nequem lædat. Quæ dicitur in annalibus. Exercent instructo pedetentim milites dicere cœpit. Cælius in annalibus. ipse cum cætera copia pedetentim sequitur. Calces à calcando quod est nitendo dicitur sunt non à calcitrando. Nam et de omnibus pedibus, et de hominum, et uniuersorum animantium dici potest. Nam sunt calces extrema pars pedum terræ proxima. Virgil. lib. y. Ecce uolans, calcemq; terit iam calcæ Dioces. Idem li. yi. Tollit se ad rectum quadrupes, et calcibus auras uerberat. Subligaculum est quo pudenda partes corporis teguntur, dictum quod subligatur. M. Tul. de officijs lib. i. scenariorum quidem mos tantam habet uetere disciplina uerecundia, ut in scenam sine subligaculo prodeat nemo. Mediocritas medium dici uoluit. Mar. Tul. de officijs lib. i. eadē ratio est habenda uel in studiis, in quo sicut in plerisque rebus, mediocritas optima est. Lucretius lib. xxij. Paulo hoc melius, quā in mediocri, hoc minus malum, ut quam pessimum. Terentia Andria. Et tamen omnia hæc mediocriter. Cicero Thusculanarum li. iij. At hæc mihi afferentur mediocritates, quæ si naturales sunt, quid opus est consolatione?

Modestiam à modo dictam Mar. Tul. author est de officijs libro primo. Nam hanc, quam interpretamur modestiam, quo in uerbo modus inest. Antes sunt quadræ, unde et ante dicitur sunt quadræ columnæ Virgil. Georg. li. ij. Iam canit effectos extremus uimitor antes. Immune dicitur sine officio sine munere. Virgil. Georg. lib. iij. Immuniq; sedens aliena ad pabula fucus. Mar. Tul. philippicarum libro. i. Num immunitates datæ? Camerum obtortum, unde et Cameræ tecta in curuitatem formata. Virgil. Georg. lib. ij. et Cameræ hirtæ sub cornibus aures. Dirum est triste infestum, et quasi deorum ira immissum. Virgil. Georg. lib. iij. Priusquam dira per incantum serpentem contagia uulgus. Et Aeneid. lib. iij. Vletisq; sedent in limine diræ. Mar. Tul. de senectute. Intelligi potest ex his fratribus, qui in adelphis sunt, quanta in altero diritas, in altero comitas. Exordium est initium, unde et uestis ordari dicitur, cum instituitur detexenda. Virgil. Aeneid. lib. iij. Quoniam regnam ambire furentem audeat affatu, quæ prima exordia sumat. Mar. Tul. in Hortensio. Perge quæso, nec enim imperite exorsus es. Lucretius lib. xxix. Virum tri-

stis contorto aliquo ex patruiano exordio. Cicero Timæo dicit. Facillimum autem est in omni inquisitione rationis exordium. Varro ὄρος πρὸς ἀρχήν, qui fabularum collocant exordia, Inops dicitur sine ope, et auxilio. Virg. lib. iij. Res inopes Euandrus habebat. Et Georg. lib. i. Atque inopi metuens formicæ senectæ. Terentia Adelphis. Ferte misero, atque innocenti auxilium, subueniente inopi. Mar. Tul. de officijs lib. ij. Ni mirum enim inops ille, et si bonus est uir. etiā si referre gratiam non potest, habere certe potest. De fraudare si significat fructum minuire, uel per fraudem aliquid exquirere. Terentia Phor. suum de frudans genium comperit miser. Plautus Asinaria. Ten' ego de frudem, cui ipsi nihil est in manu? nisi quid tum porro uxorem de frudaueris. Sudum dicitur quasi semidum, ut est aer post pluuia serenus, et liquidus. Virgil. iij. Arma inter nubes cæli regione serena Per sudum rutilare uident. Plautus milite, cum solis radio olim cum sudum est sol. et Lucretius. xxix. nec uentorum flamma stando suda se cadent. Irritare dictum est proprie prouocare, tractum à canibus, qui cum prouocantur irruunt. Lucretius satyrarum lib. i. Irritata cane, quam homo, quam planius dicit. Terentia Phor. Irritor. Virgil. lib. x. Irritatusq; uirum telis, et uoce lacessis. Sallustius historiarum lib. i. Tunc uero et postea cum cæteri eiusdem causæ ducem senatus rati maximo gaudio bellum irruere. Lucretius lib. xxvij. Lucretius in amore irruerit suo. Plautus amph. Irritabilis crabrones. Varro se sequitur ysse. Omne irruere uictis, omnesq; procelas. Ablegare est proprie alio mittere dictum à legatis qui cum legationibus mittuntur. Terentia Ecyra. aliquo mihi est hinc ablegandus dum parit Philumena. Arcanum dicitur secretum, uel absconditum, quod quæ in arca sunt cæcata sunt, et abscondita. Virgil. Aeneid. lib. iij. Solam nam perfidus ille te colere arcanos, etiam tibi credere sensus. et Aeneid. lib. i. Longus et uolens fatuorum arcana mouebo. Tormines genus morbi, dicti quod dolore torqueant. Cicero Thuscula. li. ij. quæuis Idem forticulum se in torminibus, et in stranguria sua præbeat, et iij. itaq; dicimus grauidiosos quosdam torminosos. Monumenti proprietatem à monendo Mar. Tul. exprimendā putauit ad Cæsarem epistolam. ij. Sed ego quæ monumenti ratio sit nomine ipso admonere, ad memoriam magis spectare debet posteritatis, quā ad præsentis temporis gratiam. Virgil. lib. yi. quem candida Dido esse sui dederat monumentum et pius amoris. Rinales dicti sunt quasi in unum amorem deriuantes. Terentia Eunucho miles Thraso Phedria rinalis. Gestire si significat lætum esse, dictum à gestu facilius. Terentia Eunucho. Chærea quæ est quæ sic gestis? aut quid hic sibi uel sitis querit? Vir. Georg. li. i. Et studio in cassum uideas gestire lauandi. Inuolare est irruere, insilire aut à uolatu, aut à uolatu. inedia manu dictum. Terentia Eunucho. Ut ego unguibus facile illi in oculos inuolem uenefico. Lucretius lib. xxx. Inde canino ritu, oculisq; inuolem. Propinare à græco tractum est περιεπαρχίω post potum tradere. Terentia Eunucho. Hunc uobis comedendum, et bibendum, et deridendum propino. Ennius satyrarum lib. iij. en uocet elue qui mortalibus uersus propinas flammeos medullitus. Insulsim proprie fatuum quasi sine sale. Mar. Tul. ad Cæsarem uniuersam epistola. ij. Sed ita locutus insulsæ est, ut mirum senatus conuiuium ex ceperit, et de oratore lib. ij. ut nihil aliud eorum, quā ipsa insulsitas rideatur. Ignauum et se gne torpidum effaminatum et sine igni Virgil. Georg. lib. iij. Ignauum fucus pecus à præsepibus arcent. Et Georg. lib. iij. En age se gnis rumpe moras. Mar. Tul. ad Cæsarem uniuersam lib. ij. In quo tua me prouocabit oratio, mea consecuta est se gnis. Et de senectute. quæ uitæ sunt non se neclitatis, sed certæ ignauia, et somnulosæ senectutis.

Calamitosum dicitur malis, & calamitatibus præ grauarum. Mar. Tul. in uerrinarum diuinatione. Et honoris amplissimè puto esse & accisare improbos, & miseris, calamitososq; defendere. Seruum triste, & quasi sine risu, uel sine ridiculo. Mar. Afranius priuiguo. Non ego te noui tristem seruum seruum. Plautus amph. Nunc quidem præter nos nemo est, dic mihi uerum seruo. Interpolare est intermittere, & interponere et nouam formam è ueteri fingere. M. Tul. in uerrem actio ne ij. Aliquid demendo, mutando, interpolando, & est tractu ab arte sillonis, qui poliendo diligenter uetera quæq; quasi in nouam speciem mutant. Plautus amph. Illic homo me interpolabit, meumq; os finget denuo. E uerriculum genus est retis piscatorij à uerrendo dictum, uel quod trahatur, uel quod siquid fuerit piscium nactum euerrat. Ad hoc Mar. Tul. uerrinarum lib. yi. De signis quod nunquam iudex huiuscemodi uerriculum ulla in prouincia fuit. Diuicari dictum est distendi, dictum ab his, qui uitio naturæ ita sunt pedibus discretis ut eos in diuersum habeant separatos. Mar. Tul. de signis. Sopatrum hominem summo magistratu præditum diuicari, ac deligari iubet. Vaallare est trepidare, uel cum lassitudine niti à senibus, qui sint æuo defessi atq; ad sustinendâ lassitudinem baculo tarditatem leuent. Mar. Tul. philipi. lib. ij. in galliam mutilatum ducit exercitum cum una legione, & ea uacillante. Perstringere dictum est ualde stringere, & claudere. Plautus milite glorioso, perstringunt oculorum aciem in aciem hostibus. Lucretius lib. xxx. Perstringat oculorum aciem in aciem hostibus splendore micanti. Mar. Tul. de senectute. Voluptas rationi inimica est, mentis (ut ita dicam) perstringit oculos, nec habet illum cum uirtute commercium. Varro andabatis. Non mirum si cæcatis minus aurum enim non perstringit oculos, quam tô οὐκ ἔπαρος. Cicero de fato, & de finibus bonorum, & malorum lib. ij. Aciem animorum uirtutis splendore perstringitis. Angina genus morbi eo quod ardeat, & græce οὐδὲν ἀπὸ ἀγγίνης appellatur. Lucretius lib. xxx. Insperrato agit quem una angina sustulit hora. Arquatus morbus dictus, qui regius dicitur, quod arquus sit concolor de uirgine, uel quod ita stringat corpora, ut in arcum ducat, quod nos esse arquatos, surgamus, eamus, agamus. Varro Eudemionibus. Nâ ut arquatis, & ueterosis, quæ sunt, lutea uidentur, sic insani sani, & furiosi uidentur esse insani. Priuigium est proprium uniuscuiusq; unde & res priuata. Lucretius lib. xxx. Culatue accedunt priuæ contonibus binis. Idem, Abdomina tunni priuata dabo. Nugator nugas uerbator. Lucretius lib. xxx. quàm me hoc tempore nugator cognoscere non uis. Foramina quasi diminutue à foribus dicta. Cicero Thusc. li. i. Nam nunc quidem quanquam foramina illa, quæ patent ad animos à corpore callidissimo artificio natura fabricata est. Discerniculum acis, quæ capillos mulierum ante frõtem diuidit, dictum à discernendo. Lucretius lib. xxx. Euplocatio digitus, discerniculumq; capillo. Fratrum proprietatem Nigidius acutissime dixit. frater est inquit dictus, quasi ferè alter. Supplantare dictum est pedè supponere. Lucretius lib. xxix. supplantare aiunt. græci ὑποκαίειν dicunt. Mar. Tul. de offi. lib. ij. Contendere debet, quammaxime possit, ut uincat supplantare cum, qui cum certet, aut manu pellere nullo modo debet. Coniungere copulare dictum est à iungo. Lucretius li. xxix. quam mihi quantum est inter humanum genus, rerumq; inter se coniungat, comunicat. Festræ à græco uocabulo conuersum est in latinum ἀπὸ τοῦ φαίειν. Cicero Thusc. lib. i. Non eas partem, quæ quasi fenestræ sunt animi. Emungi ex manifesta significatione manat. Lucretius lib. xxix. In mellis spem esse omnem quouis possem emungi uolo. Teren. phor. Enunxi ar-

gento senem. Agglomerare est implicare, coniungere dictum à glomere. Virgil. aenei. lib. ij. & lateri agglomerant nostro. Collare est uinculi genus, quo collum astringitur. Lucretius lib. xxix. Cum manibus catulo, collareq; ut fugituum deportem. Depilati dictum rare facti. Lucretius. xxix. Nato quid actum est depilati omnes sumus. Excuriari, Curia excludi. Varro Hippocryone. Apollonium ideo excuriant, quia nihil habebat. Pesium significat ex æquatum, quod sine inclinatione sunt, quæ penduntur. Lucretius lib. xxvij. Nihil parui, ac pensi uti litera doceas lutum. Aqua intercus hydropum morbus quasi aqua inter cutem. Lucretius lib. xxvij. Aquam te in animo habere intercutem. Mar. Tul. de offi. lib. ij. Si quis medicamentum cuiuspiam dederit ad aquam intercutem. Maltas ueteres molles appellari uoluerunt à græco, quasi μαλακούς. Lucius lib. xxvij. Insanum uocant quem Maltam, ac feminâ dici uidet. Monogrammi dicti sunt homines macæ ptenues, ac decolores, tractum à pictura, quæ prius quàm coloribus corporatur, umbra fingitur. Lucretius lib. ij. Vix uiuo homini, ac monogrammo. & xxvij. Quæ pietas monogrammi quinq; adducti pietatem uocant. Portorium dicitur merces, quæ portoribus datur. Lucretius lib. xxvij. Facit idem quod illi qui inscriptum ex portu exportant clanculum, ne portorium dent. Impertire est participare, & partem dare. Lucretius li. xxvij. Quibus potest impertit. Nouus decuma. Si ignotis impertit fleuit facilius. M. Tul. de repu. lib. y. quod molestis senectutis suæ uestris familias impertire possit. Et ad Hircium lib. y. Et quoniam, ut hoc tempus est, nihil habeo patriæ quod impertiam. Sedulo significat sine dolo. Lucretius lib. xxvij. Salutem fictis uestris Lucretius, quibus potest impertit, totumq; hoc stitiose, & sedulo. Mar. Tul. de finibus bonorum, & malorum. Sedulo inquam faciã, sed fortuna fortis, quare conare quæso. Scripturarios, quos nunc tabularios dicimus, dici uolunt, quod scripturis, & commentarijs omnia uel urbium, uel prouinciarum complecterentur. Lucretius lib. xxvi. Publicarum rerum assuefiam, ut scripturarius. Versipelles dicti sunt quolibet genere se commutantes. Lucretius lib. xxvi. At libertinus triuarius syrus ipse ad mastigas, qui cum uersipellis fio, & qui cum commuto omnia. Plautus amph. Versipellem se facit, quâdo lubet. Combibones compotores à combibendo dicti. Lucretius lib. xxvi. Quando quidem reperi magnis combibonum ex copis. Capital dictum est capitis periculum. Plautus mencechmus. nunquam hercle effugiet, tam & si capital fecerit. Lucretius lib. xxvi. Facile deridemur, scimus capital esse irascier. Clandestino est abscondite. Lucretius libro. xxvi. At enim dicis Clandestino tibi quod commissum foret, neu mittere qui equam neu mysterij hæc feret foras. Idiotas à græco tractum ἰδιότης inutiles, quasi sibi tantum non plurimis utiles. Lucretius lib. xxvi. quidni & tu idem illiteratum me, atq; idiotam diceres. Expirare dictum est, uel ab spiritu effuso, uel à spiramentibus. Lucretius li. ij. expirans animam pulmonibus æger agebat. Idem lib. xxvi. ut si illuciem facere per uentrem uelis curare omnibus distento corpore expiret uis. Eliminare extra limen eijcere. Pacuuius duloresse. Vbi illic est me miseram quoniam clam eliminat. Pomponius. Cantabit. Istic manet Elimnabo extra æders coniugem. Ennius Medea. Exule anti qua herilis fida custos corpus qd sic extra æders eliminatur? Acius Meleagro. Tū ut Elimnor clamore simulac nota uox ad aures accidit. Incoxare in coxam sidere. Pomponius Pâ nuceatis. Neq; interim catandi causa unquam incoxauitate. Condepere commiscere à græco tractum ἀΐω Homerus odyssæa Pomponius nuptijs partem insipui, conclusi, condepui. Vituperare dictum est uitio da-

re tanquam culpæ, uel dissimulati. Ter. andria. Nunc quam rem uitio dent quæso animaduertite. Et in sequentibus id isti uituperant factum. Lectum et uitium dare, hoc est unicuique rei culpam ampliari. Sed hoc in incertæ autoritatis scriptoribus inuenitur. Ordire est componere. Acaus amphitr. nõ paruum re ordibor, ne retice obsecro. Afranius, suspecta tamen animo ordire me oportet paula paululum. Pilare dictum est ut plumare pilis uestiri. Afranius compitalibus. Præterea corpus meum nunc pilare primum cœpit. Nouius ex odio. Pati dum poterunt ante, quàm pugna pilant. Populare significat populi amorem conciliare. Vnde populares dicti de uno populo amati. Pacuuius Chryse. atq; ut promeruit pater mihi patriam populauit meam. Teren. Phor. amicus summus meus, et popularis Geta. Rabere dictum est à Rabie. V. arro Idem atiquotetti. quid est, quid lateras? quid rabis? quid uis tibi? Cælius hypobolimus. Ast rabi a rabere se ait. Super sedere manere, per seuerare, quasi in uoluntate, et consilio sidere. Turpilus pedis, ut ille hac sese abstineret, ego super sedere nuptijs. Plautus epidico. super sedere his rebus. item tu ipse ubi lubet finem fac. Sienna historiarum lib. iij. De uirtute eorum acasanda proloqui super sedere. Titinnire dicitur sonare. unde et titinnacula sunt appellata. Afranius uopico. Titinnire ianitoris impedimenta audio. Nigidius lib. xij. Itaq; ex ære in saliaribus altanus titinnat, id est sonat. Verminari positum torqueri à uermibus, quod facile se torqueant. Põponius hirnea. Pappi decimus mensis est, cum factum est, ita fit, ita semper solet decimo mense denum turges uerminatur, paritur. Canatim, suatim, bouatim, canum, et suu, et bouu genere. Nigidius commento grammatico. Sunt etiam ad similitudinem dicta hæc canatim, suatim, bouatim, quæ ab animalibus sumuntur. Cossim dictum quasi coxim. Pomponius porcaria. Hoc sciunt omnes, quantum est qui cossim cacant. Infabre fæde, ut est affabre pulchre. Pacuuius nyptris. Barbaricam pestem nauibus nostris obtulit noua figura facta commissa infabre. Sepiunt significat tenent, in pedunt dictum à sepiibus, quæ obiectæ intercludunt. unde et arcanseptum dicitur. Afranius materteris. Perij lacrymæ linguam sepiunt. Sthenias ueteres punctus in notis dici uoluerunt. Mar. Tul. de offi. lib. ij. O miserum qui fideliorum, et barbarum, et stheniam putaret. Reserare aperire à sera dictum qua remota ualua patefiunt. Mar. Tul. de offi. lib. ij. Nec ita claudenda est res familiaris, ut eam benignitas aperire nõ possit, nec ita reseranda, ut pateat omnibus. Virgilius libro. iij. Nõ scis, ac si qua penitus in terra dehiscens Infernas reserat sedes. Abundare supra modum aliquid esse. Virg. lib. iij. Ergo apibus factis idem, atq; ex amne multo Primus abundare, tractum ex amnibus, qui quoties augentur imbribus maioribus, et crebris undis eriguntur. Virg. georg. lib. i. Præsertim in certis si mensibus amnis abundans exit. Terguersari fallere, et dicta mutare, et est quasi tergum uertere. ut ait Plautus amph. Versi pellem se facit, quando lubet. Mar. Tul. de offi. lib. ij. Tribus generibus quomodo possunt non incallide terguersantur. V. arro, itaq; illa terguersari nõ sinent, secumq; rapiunt. Prudentia à prouidendo dictam diluade ostendit Mar. Tul. in Hortensio. Id enim est sapientis prouidere ex quo sapientia est appellata prudentia. Idem de senectute. quid multa? sic mihi persuasi, sic sentio, cum tanta celeritate animo rum sit, tanta memoria præteritorum, futurorumq; prudentia. et de repub. lib. yi. Totam igitur ex peccatis prudentiam huius rectoris, quæ ipsum nomen hoc nata est ex prouidendo. Appendix dicitur quod aliq; est adiunctum, quasi ex alio pendeat. Mar. Tul. in Hortensio. Vidit enim quod uidendum fuit

appendicem animi esse corpus, nihilq; esse in eo magnum. Conuiuij proprietatem Mar. Tul. de senectute demonstrat. Bene enim maiores accubationem epularem amicorum, quæ uitæ coniunctionem haberet, conuiuium nominauerunt. Orationem ab obsecratione feminibus, qua id efficitur, dici Mar. Tul. uoluit de senectute. sparsum semen cohibet primum id obsecrationem, ex quo oratio, quæ hæc efficitur nominata est. Coagmenta dicta sunt coniunctiones arctæ, et comparæ à coagendo, id est stringendo. unde et coagulum dicitur. Mar. Tul. de senectute. Vini uidi est finis optimus cum integra mente, certisq; sensibus opus ipsa suum eadem, quæ coagmentantur natura dissoluit. Uernaliter pro adulatorie à uernis, quibus hæc uiuendi ars est. Cælius, uenatori credo minus eadem hoc fit uernaliter. Pecuniosorum, et locupletum proprietatem aperuit. Mar. Tul. de senect. lib. ij. à pecore pecuniosos, et à possessionibus locorum locupletes appellatos asserens, multaq; ditone ouium, et bouum, quod tunc erat res in pecore, et locorum possessionibus, ex quo pecuniosi, et locupletes uocabantur. Virum dictum est se paratim, et per singulos uiros. Mar. Tul. de repub. lib. ij. Ac primus a gros, quos bello Romulus ceperat diuisit uirum caibus. Plautus aulu. aliter sub hac tamen significantiã diuidere argenti dixit numos in uiros. V. arro de uita populi Romani lib. i. Extra urbem in regiones. xxxi. A gros uirum liberis attribuit. Vernas ueteres appellabant, qui uere sacro fuerant nati, et habebant nomen pro uisibili, et maledicto. Plautus Amphitryone. Hic qui uerna natus est quæritur. Lucretius, uerna ac er cipit hæc. Plautus, q supra cum cruciatu tuo isti ac uerna uerba finditas. Concinnare est ficere, ut Plautus amph. Lacrymantem ex abitu concinnans tu tuã uxorem. Sed proprietatis uerbi hæc est, quod apud ueteres concinnus potioris genus ex multis liquoribus confectum dici solet. Recte autem concinnare et consentire intelligi potest, et quasi concinnare, ut multis diuersis cœnentibus unus efficitur modus. Plautus asinaria, aucepis quando concinnauit aream, offundit abum. Mar. Tul. de finibus bonorum, et malorum lib. iij. cū his cum quibus reconcinnabatur his discrepare. Idem academicis lib. ij. quæ cum similitudine uerbi concinnare maxime sibi uideretur. Paupertas dicta est à pecunia parua. V. arro de uita populi roma. li. i. Pecunia quæ erat parua ab ea paupertas dicta cuius paupertatis magnum testimonium est. Pandere V. arro existimat ea causa dici quod qui ope indigeret, et ad Asylum Cereris confugissent, panis daretur. Pandere ergo quasi panem dare, et quod nunquam tabulis clauderetur. Idem de uita po. ro. lib. i. Hanc deam melius putat esse Cererem, sed quod in Asylum, qui confugissent panis daretur esse nomen fictum à pane dando pandere hoc est aperire. Blatis, et blateras confingis aut in condite, et inaniter loqueris, aut blatis. Plautus amph. qui malum intelligere q; quam potis est. Ita natus blatis. In aulu. Vbi tu es, quæ de blateras iam uicinis omnibus. Percantari diligenter inquirere. Plautus amph. q; istuc in mente est tibi ex me mi uir percantariet, et est proprietatis uerbi ab eo tracta, quod uada in fluminibus contis exquirunt. Prodigia dicta sunt porro adigenda. Plautus amph. Sed mulier postquam ex perrecta est prodigiali lomi mola salsa hodie, aut Thure comprecata oportuit. Cerriti, et laruati, male sani, et aut Cereris ira, aut laruaru incursatione animo uexati. Plautus amph. laruatus ædopol hominem miserum medicam queritat. Idem, qui supra quasi adueniente morbo medicati iuuenem, tu certe aut laruatus es, aut cerritus. Calatrones q; infestent calobus. Plautus asinaria. Clamat procul siquæ uidet ire ad se calatronem. V. arro sesquiuilysse. Itaq; tu mecum mordacem calatronem horridum miles, ac uir non uitabat.